

« zurück blättern vor »

SZMELCERZ subst. m., ab 1580; auch *smelcarz*, *smelcerz*, *smelcyrz*, *szmelcarz*; ‘Arbeiter in einer Schmelzerei’ – ‘pracownik szmelcarni’: (1550–1609) 1733 Vol.Leg. 2 997, L *Szmelcarze którzy do spustów smołę palą*. o 1612 RożOff 139, SP17 *Dymarże ábo smelcyrze. TRzebá dobrych dymarzow sobie wczás nábywác*. o 1782 Os.Rud. 154, L *Robotnik kuźniowy doglądający topienia, zowie się smelcerz*. o 1782–1792 Pam. 84 762, L *U nas potaże szmelcarze zakupiá*. o 1841 Łab., SW *S[zmelcerz] przy wielkim piecu, robotnik przy spodzie pieca, wyrabiający w zaprawie, kierujący puszczaniem wiatru, dokonywający spustu i.t.d.* o 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 182, DOR *Popielarze, smelcarze, którzy dostawiali popiół i smołę do spustów (na sptaw zagraniczny) od każdego pieca [płacili podatek w XVI w.] po dwa złote*. o 1951 Wyg.Jel. 70, DOR *W sąsiedniej fabryce bieli cynkowej, należącej do Zjednoczenia Metali Nieżelaznych, szmelcerz za taką samą robotę otrzymuje dwa razy więcej*. – CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. ♦ **Var:** *smelcarz* subst. m., [hapax] 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 182, DOR – CN, TR, SW, DOR; *smelcerz* subst. m., [hapax] 1782 Os.Rud. 154, L – TR, L, SW; *smelcyrz* subst. m., [hapax] 1612 RożOff 139, SP17; *szmelcarz* subst. m., (1550–1609) 1733 Vol.Leg. 2 997, L – L, SWIL, SW, DOR; *szmelcerz* subst. m., 1841 Łab., SW – L, SWIL, SW (stp.), DOR. ♦ **Etym:** **1)** mhd. *smelzer* subst. m., ‘Arbeiter, der in einer Hütte oder einem Bergwerk das Erz schmilzt’, LEX. **2)** nhd. *Schmelzer* subst. m., ‘Arbeiter, der in einer Hütte oder einem Bergwerk das Erz schmilzt’, GRI. ♦ **Konk:** *dymarz* subst. m., bel. seit 1564, SPXVI, zuerst geb. L; *smolarz* subst. m., bel. seit 1647, CN, zuerst geb. CN; *szmelcmistrz* subst. m., bel. seit 1782, L, zuerst geb. CN. ♦ **Der:** *smelcarstwo* subst. n., zuerst geb. CN; *szmelcarski* adj., [hapax] 1791 Kruml.Chym. 2, L, zuerst geb. L; *szmelcarnia* subst. f. sgl., (1843–1846) 1885–1887 Baliń.M.Polska II 96, DOR, zuerst geb. L; *szmelcarstwo* subst. n., [einzQu.] †1846 Bobr., SW, zuerst geb. L. ♦ Einige Formen können auf atsch. *šmelcieř* zurückgehen: *szmelcarz* (mit Anpassung an poln. -arz), *smelcyrz* (tsch. *ie* → poln. *i* / *y*). Die Form *szmelcyrz* stammt allerdings aus einem in Schlesien, also außerhalb des polnischen Staatsgebietes entstandenen Text, mit starkem Einfluß der schlesischen Mundart.

« zurück blättern vor »